

H. G. Wells og mannkyn- sagan

Jeg hefi lesið ekki allfaár minningargreinar um H. G. Wells, sem dó á s. l. sumri, fácinum vikum áður hann hefði orðið áttræður. Var ýmislegt í þessum greinum, sem mér þótti skritið. Einsog t. d. þegar lesa mátti í einni og annari grein, að Wells hefði ekki verið ritsnillingur. Hefði það mátt undarlegt heita, ef maður, sem af fádæma dugnaði og gæddur framúrskarandi gáfum og hafði verið mestum hluta langrar æfi til að skrifa, hefði ekki getað lært að skrifa vel. Jeg gæti ímyndað mér að skáldsagan „In the Days of the Comet“, þar sem Wells segir frá aldaskiftum í sögu mannkynsins, slíku sem nú er ennþá miklu bersýnilegri þörfin á, en þegar sú bók var rituð, sje ein af allramerkustu skáldsögum heimsbókmenntanna, og það ekki einungis að efni, heldur einnig að frásagnarsníld. Það sem er lítilfjörlega hugsað, getur aldrei verið stórkostlega rituð, og ekki heldur á hinn veginn.

Jeg hafði þegar á unga aldri, mikla aðdáun á Wells, en þó breyttist sú aðdáun nokkuð með aldrinum. Jeg

þóttist skilja, að Wells væri meira skáld en vitringur, og mér þykir t. d. minna koma til mannkynssögu hans en mörgum öðrum. Ef jeg lít rjett á, þá jafnast sú saga að ljómandi hugsanasníld, hvergi nærri á við skylt rit eftir Winwod Reade, er hann nefndi „Píslarvætti mannkynsins“ (The Martyrdom of Man). — Um Winwod Reade og þessa aldaskiftabók hans má lesa í Framnýal, s. 116—20—. Að H. G. Wells var þó einnig mikill vitringur, þarf ekki að efa, einsog marka má af því, að hann virðist að lokum alveg hafa örvænt um framtíð mannkynsins. Virðist mér það viturlegt, því að einsog málin höfðu við honum, var ekki hægt að koma auga á neinn möguleika til að afstýra framhaldi styrjalda. En það má segja alveg með vissu, að framvinda mannkyns, sem það tekst ekki, er í helstefnu átt, og hlýtur að ljúka með glötun, í stað þess sigurs á allri fyrirstöðu gegn því að fullkomnu lífi verði lifað, sem verður hlutskipti mannkyns, þar sem tekst að heina framvindunni til rjettrar áttar.

27. okt.

Helgi Pjeturss.